

Hayat ve kâinat

Tekirdağ'dan okuyucumuz: “Evet, seni yaratan, bütün nev-î insanı yaratan Zât olduğunu, bilbedâhe senin yüzündeki sikkesi gösteriyor. Çünkü mâhiyet-i insâniye birdir, inkısâmı gayr-ı mümkündür. Hem hayat vasıtasıyla eczâ-ı kâinât onun efrâdı hükmüne ve kâinât ise, nev'î hükmüne geçer’ (Lem’alar, s. 331) cümlesinde ‘onun’ ifâdesi ile ne kastediliyor?”

İnsanı fert olarak yaratan, bütün insan nev’inin Hâlık’ı olan Zât-ı Zülcelâl’den başkası değildir. İnsanın yüzüne vurulan taklit edilmez mühür, bunun en göz alıcı delilidir. Çünkü insan cinsinin mâhiyeti birdir, yani insanoğlu genel vasıfları ve nitelikleri itibâriyle birbirinin aynıdır. Yani insanlık, nev’î olarak aynı özellikleri ve nitelikleri göstermektedir. Bu vasıfların bölünmesi mümkün değildir. Meselâ doğruluk her toplumda fazîlettir. Temizlik her kesimde iyi huydur. Saygı ve sevgi her ırkça erdemdir. İnsan mânevî statü olarak eşit şartlarda imtihana çekilmiştir. Öfke, gazap, akıl, irâde, sevgi ve şehvî duygular çerçevesi her insanın davranışlarında hâkim vasıflardır. Cismânî ana donanım bakımından da insanlar birbirlerinin aynıdırlar.

İnsanlığın mâhiyeti, sahip olduğu hayat vâsıtasıyla kâinâta öylesine hâkimdir ki, kâinâtın eczâsı onun efrâdı hükmündedir, yani kâinâtın cüzleri, insanın vücut parçaları hükmünde bulunmaktadır. Yani Allah’a kul olduğunu idrâk eden insan bütün kâinâta kendi öz malı gibi, kendi vücudunun parçaları gibi bakabilmekte ve istifâde edebilmektedir. Bedüzzaman’ın bir diğer ifâdesiyle; “Her kim kendisini Allah’a mal ederse, bütün eşyâ onun lehinde olur; ve kim Allah’a mal olmasa, bütün eşyâ onun aleyhinde olur.”¹

Nitekim “Hayatın lezzetini ve zevkini isterseniz, hayatınızı îman ile hayatlandırınız”² sözüyle “hayat” için “imanın” en vazgeçilmez bir unsur olduğunu kaydeden Bedüzzaman; hayatın, küçük bir cüz’ü büyüterek en büyük bir küll hükmüne getirdiğini, yani her bir ferde bir âlem değeri kazandırdığını beyan etmek sûretiyle de³, hayatı kâinâta eş bir nîmet olarak nazara vermektedir. Bahsettiğiniz cümle

içindeki “onun” zâmiri ile, bir önceki cümlede geçen “mâhiyet-i insâniye” kelimesi kast ediliyor olsa gerektir.

Dipnotlar:

1- Mesnevî-i Nûriye, s. 92

2- Sözlür, s. 134

3- Lem'alar, s. 323